

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

תויררה תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9337

מסכת הוריות

הורו בית דין

פרק ראשון

א סמכו רבותינו על דברי רבן שמעון בן גמליאל

ג ועל דברי ר' אלעזר בן צדוק שהיו אומרי'

ע"ג אין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור

יכולים לעמוד בה (ואמר) [אמר] רב אדא בר אהבה

מאי קרא *כמארה אחס נארים ואותי אחס קובעי'

הגוי כלו אי איכא גוי כלו אין ואו לא לא:

א"ר יהושע עשרה שיושבין ברין קולר תלוי בצואר

כלן פשיטא הא קמל"ן דאפי' תלמוד בפני

רבו רב הונא כי הוה נפיק לבי דינא מייתי עשרה

תנאו דבי רב לקמיה כי היכי דנמטיין שובא

מכשורא רב אשי כי הוו מייתי טריפה לקמיה

מייתי י' טבחי ממתא מחסיא ומותיב קמיה אמ'

כי היכי דנמטיין שובא מכשורא:

הורבי יהודה ור"ש שבט אחד דאיקרין קתל מנ"ל

ע"ג כמארה אחס נארים כגון שהגוי כלו יכולין לקבלה: אי איכא

גוי כלו וקא ענר עלה האי גברא אותי אחס קובעי'

והכי כתיב (נספרי) [נספריס] נחם' ע"ז נסרק אין קעמידין:

שיבא אופחא:

וולאכיג
ג"כ ס'
ח"ה וינ"ס
דש"א
ס

הורו בית דין פרק ראשון הוריות עח

אמרי דכתי *ויעמוד יהושפט בקהל יהודה וירושלי' ד'ס נב
(נכח חצר בית ה') [בבית ה' לפני החצר] החדשה
מאי חדשה אמר רבי יוחנן שחדשו דברים
ואמרו טבול יום אל יכנס במחנה לוייה מתקיף
להר' אחא בר יעקב ממאי דילמ' שאני ירושלי' דהיה
נמי בנימין אלא א"ר אחא בר יעקב דכתי *ויאמ' ראשי' ווח
אלי הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל וגו' מאן
איתיליד לוי' ההיא שעתא בנימין ש"מ ה"ק רחמנא
מתיליד לך השתא קהל אחרינא א"ל רב (שיזבא)
[שבא] לרב כהנא דילמא הכי (קאמר ליה) [קמ"ל
רחמנא] לכו מתיליד לך בנימין הוא דהווי י"ב
שבטים דמתקרי קהל א"ל אלא י"ב שבטים איקרו
קהל י"א לא איקרי קהל:

א"ר אחא בר יעקב שבטו של לוי לא איקרו
מדכתיב בקהל יהודה אלמא דשנט אקד אקרי קהל: ודלמא ע"ב
שאני שנט יהודה דהוה עמיה צירושלים שנט בנימין
ושני שבטים הוא דאקרי קהל אבל שנט אקד לא: אלא מהכא
הכני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל עמיס וגו' והיכא אמר ליה
הכי דכתיב וירא אהיס אל יעקב עוד צבאו מפדן ארס וגו' וכת'
ויאמר לו אלהים אבי אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גויס יהיה מקד
וגו': מאן הוה איתיליד ליה בהאי שעתא כלו' מאן הוה עתיד
למילד בהאי שעתא בנימין וש"מ דקא"ל רחמנא השתא מתיליד לך
קהל אקרינא: י"א שבטים לא בתמיה והא אקרינא שני שבטים
איקרו קהל יהודה ובנימין אלא ודאי הכי קא"ל דהשתא מתיליד
לך קהל אקרינא אלמא שנט בנימין לבדו איקרי קהל:

ליאל
מרי
צבור
הבה
ובעו
צואר
בפני
שרה
שיבא
קמיה
אמ'
מנ"ל
איכא
קונעו
מידין:

ראשי' וחקהל דכתיב *הנני מפרך והרכיטיך ונתתיך לקהל
עמים וגו' כל שיש לו אחוזה איקרי קהל וכל
שאין לו אחוזה לא איקרי קהל:

הורה כהן משיח

פרק שני

ב *וכי תשגו ולא תעשו בע"ז כתיב מנ"ל אמ' רבא
ח ואי תימא ריב"ל [ואמרי לה כדו] דאמר קרא
מדבר ט' וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה או
זה מצוה ששקול' כנגד כל המצות הוי אומר זה
ע"ז דבי רבי תנא אמר קרא וכי תשגו ולא תעשו את
כל המצות האלה אשר דבר ה' אל משה את כל
אשר צוה ה' אליכם ביד משה אי זו היא מצוה
(שצוה) [שהיא] בדבורו של הקב"ה וצוה ע"י משה
הוי אומר זה עבודה זרה [דתנא ר' ישמעאל אנכי
ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחרך
אחת עולם: כל שיש לו אחוזה איקרי קהל וכהנים
ולוים אין להם אחזה:

ששקולה כנגד כל המצות [הוי אומר] זו ע"ז שכל המודה בה
ככופר בכל התורה: כתיב כל אשר צוה ה' אליכם
ביד משה דמשמע שזוה ע"י משה וכתיב אשר דבר ה' דמשמע
שהיה בדבורו של הקב"ה כלו' שמשמעו (לו) ישראל מפיו כשדבר
למשה: אי זו היא מצוה שהיא בדבורו של הקב"ה וצוה ע"י
משה הוי אומר זו ע"ז דאנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס

הורה כהן משיח פרק שני הוריות עט

ולא יהיה לך מפי הגבור' שמענום] רבי ר' ישמעאל
תנא **מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם ^{ע"ז} ^{ע"ז}
אי זה מצוה שהיא נאמרה בתחלה הוי אומר והו' מדברי טו
ע"ז והאמר מר י' מצות נצטוו ישראל במרה אלא
מחורתא כדשנינן מעיקרא:

[היה ר' ירמיה אומר] כתיב *ואם לא תגיע ידו ג
[ונאמר] *ואם לא תשיג ידו מי שבא לידי ^{ע"ז}
עניות ועשירות יצא נשיא וכהן משוח שאינם ^ט
באים לידי עניות בנשיא מהו אומר *מבל מצות ויקרא ^ה
ה' אלהיו מי שאין על גביו אלא ה' אלהיו בכהן ^{ע"ז} ^ד
דהיינו שמעו בדבורו של הקב"ה וכו' ע"י משה במקומות הרבה
כגון לא תשתקוה לאל אחר דלא שמענו אלא מפי משה:
מן היום וגו' הכי משמע את כל אשר לוה ה' אליכם ביד
משה דזו ע"ז ומכין שזו ע"ז מדכתיב בהדיה מן היום אשר לוה
ה' והלאה שאר מצות והלאה כלו' מכאן ואילך לדורותיכם אינו
היא מצוה שכאמרה בתקילה הוי אומר זו ע"ז דכתיב בתקלת
עשרת הדברות אנכי ולא יהיה לך דהיינו ע"ז: י' מצות
נצטוו במרה דהיינו קודם מ"ת אלמא ע"ז לא כאמרה תקלה:
אלא מחורתא כדשנינן מעיקרא כדריב"ל או כדברי רבי:
ואם לא תגיע ידו ולא תשיג משמע מי שבא לידי עניות
ועשירות דפעמים עכי ופעמים עשיר (ישנו) [הוא דישנו]
בקרנן עולה ויורד: יצא נשיא ומשוח דלעולם עשירים הם
נשיא (היינו) שאין על גביו שום אדון אלא ה' אלהיו דהיינו מלך
ומלך לעולם הוא עשיר וכן משוק [כ"ג] כמי בעי שיהא גדול
מאקיו בעושר דלעול' להוי עשיר:

הורה כהן משיח פרק שני הוריות

ויקרא כאמשוח הוא אומר *ותכהן הגדול מאחיו שיהא גדול
מאחיו בכח בנוי וכעושר ובחכמה [אחרים אומרי]
מנין שאם אין לו שאתה חייב לגדלו משאר אחיו
ת"ל הגדול מאחיו גדלוהו משל אחיו:

כהן משיח

פרק שלישי

י ת"ר *אשר נשיא יחטא יכול גזרה ת"ל *אם הכהן
המשיח יחטא מה להלן לכשיחטא ת"כ
לכשיחטא. אמ' מ' יכול גזרה גזרה מהיבא תיתי
אמרי אין אשכחן דכתיב *ונתתי נגע צרעת בבית
ארץ אחותכם בשורה היא (לכם) [להם] שנגעו
באים (עליכם) [עליהם] דברי ר' יהודה ר"ש אומ'
פרט לנגעי אונסין לאו א"ר יהודה בשורה הכא
נמי אימא גזרה היא הילכך כתיב אם:

ד ת"ר *אשר נשיא יחטא פרט לחולה משום דחולה
אירחי מנשיאתו אמר רב אבדימי בר חמא
פרט לנשיא שנצטרע שנא' *וינגע ה' את המלך
בשורה היא להם שהכתוב מנשן שעתיד להיות אע"פ שדבר רע
הוא ה"כ אימא גזרה הילכך כתיב אם (הכהן המשיח)
יקטא לכשיקטא ה"כ (אשר כשיא יקטא) לכשיקטא: ר"ש אומר
ונתתי נגע צרעת שיהא בא מאליו: (פרט לנגעי אונסין שאם
באו כנגעים ע"י כפיסת שד דלא קיטמו):

ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשית
 מדקאמר בבית החפשית מכלל דעד השתא עבד
 הוה (אין) כי הא דרבנן גמליאל ור' יהושע הוה קא
 אולי בספינתא כהדי רבן גמליאל הוה פתא ובהדי
 ר' יהושע הוה (נמו) פתא וסולתא שלם פתא דרבן
 גמליאל סמך אסולתא דר' יהושע א"ל מי הוה
 ידעתא דהוי (לך) [לן] עכובא כולי האי דאיותית
 (נמו) סולתא א"ל כוכב אחד יש שעולה לשבעים
 שנה ומתעה את הספנין אמרתי שמא יעלה ויתעה
 אותנו א"ל וכל כך יש בידך ואתה יורד לספינה
 [וישב בבית החפשית דנעשה קפשי מן המלכות כהדיוט דמי
 ואין מציא שעיר וכו'] : מכלל דעד השתא עבד הוה
 דטררות עבדות הוא לו לפי שמוטל עליו עול רבים] : סולתא
 סולת ולהכי נקט בהדיה סולת לפי שהפת מתעפשת ואינו
 מתקיים כסולת : ומתעה את הספנין שכן דרכן של
 ספנים נעת שפורשים (בדרך) [ליס] רב הקובל כותן עיניו
 [בלפון והכוכב מתהלך לדרום ורואה] כוכב א' העומד דש"א
 בימינו או בשמאלו וכל זמן שרואה אותו כוכב (אחריו)
 [ללדו אחר] יודע שנהפכה הספינה ומישרה לדרכה וכוכב
 שעולה אחר לשבעי שנה פעמים שנראה בלפון ופעמים שנראה
 בדרום וכשרב הקובל כותן עיניו [בו] בלפון (והכוכב
 מתהלך לדרום) [והספינה תהפך בדרום ורואהו ללדו אחר]
 סנור שנהפכה הספינה ומישרה אחר הכוכב שהוא סנור לישרה
 ונמצא מהפכה לדרך אחר וכן הוא מתעה הספנין : א"ל כל
 כך חכמה יש בידך ואתה יורד לספינה לסקודה בשביל

יויות
 גדול
 [ומרי]
 אחיו
 הבהן
 ה"נ
 תיתי
 בבית
 שנגעו
 ש' אומ'
 ה' הא
 :
 דחולה
 ד' חמא
 המלך
 שדבר רע
 (המשק)
 ש' אומר
 סי' שאם

א"ל עד שאתה תמה עלי תמה על ב' תלמידים
שיש [לך] ביבשה ר' יוחנן בן גודגדא ור' אלעזר
חסמא שיודעין לשער * כל טפין שבים ואין להם
לחם לאכול ובגד ללבוש נתן (עיניו) [רעתו] להושיבן
בראש כשעלה ליבשה שלח להם ולא באו חור
ושלח להם ובאו אמר להם כמדומין אתם ששררו'
שס ע"ז אני נותן לכם * עכרות אני נותן לכם שנ' * וידברו
ו"א יב אליו לאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה:

ה ת"ר * אשר נשיא יחטא א"ר יוחנן בן זכאי אשרי
הדור שהנשיא שלו (יביא) [מביא] קרבן
ויקרא על שגנתו ומה אם נשיא מביא קרבן על שגנתו
צריך [אתה] לומר מהדיוט ומה אם על שגנתו
מביא קרבן צ"ל מזדונו מתקיף לה (רבת) [רבא]
בריה (דרבא) [דרבא] אלא מעתה דכתי' * (אשר)
[ואת אשר] חטא מן הקדש ישלם הכי נמו דאשרי

עזובותיך כלומר אתה לריך לירד לספיכה ללורך עזובות : נתן
רעתו רבן גמליאל להוסיבם בראש כדי שיהו מתפרכסין מאותה
שררה שיתן להם : [כמדומין] (כסבורים) אתם שררות אני
נותן לכם שלא באתם בשליקות ראשון שהייתם בורקים מן
הגדולה : [עכרות אני נותן לכם] שהשרות עבדות היא [לו
לאדם] לפי שמוטל עליו עול רבים :

אשר כמו אשרי : צריך אתה לומר מהדיוט בתמיה כלו'
שהמלך שאין לנו כסוף מרגיש ומביא קרבן לשגנתו כ"ש
שהדיוטות מרגישין שלנו כסוף : צריך לומר על זדונו בתמיה

כהן משיח פרק שלישי הוריות פא

הוא וגבי ירכעם דכתיב *אשר חטא ואשר החטיא מ"ס יר
את ישראל הכי נמי דאשרי הדור הוא (אלא
מדשני) [שאני הכי דשני] קרא בדבוריה:

דרש רב נחמן בר רב (יצחק) [חסדא] מ"ד *ישו
הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקי שס
אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אשרי קהלת ח

צדיקים שמגיע אליהם בעה"ז כמעשה הרשעים
של עוה"ב אוי לרשעים שמגיע אליהם בעוה"ז
כמעשה הצדיקים של עה"ב. מתקיף לה רבא
אמו צדיקי או אכלו חרי עלמי מי סני להו

כלו' אם על שגגתו מרגיש כ"ש שהוא מרגיש על זדונו וקחור
בתשובה: שאני הכא דשני קרא בדבוריה דנאיכך כתיב ואם
כל עדת ישראל אם הכהן המשיח אם כפס והכא כתיב אשר
כשיא ודאי אשרי הדור משמע:

אשר יש צדיקים איידי דדרש אשר כשיא יקטא לשון אשרי כקט
כמי האי דרשא דרב כמתן דדריש אשר יש לדיקים לשון
אשריהם לדיקים שמגיע עליהם כמעשה הרשעים שנעה"ב
נעה"ז דמשמע שיש להם לרשעים לרה נעה"ב וללדיקים נעה"ז:
אוי כמו וי דהכא לא כתיב אשר דמשמע אוי להם לרשעים
שמגיע אליה' טובות נעה"ז כדרך שמגיע טובות ללדיקים נעה"ב
דרעה היא לרשעים כדכתיב ומשלם לשוכאיו אל סכיו וגו':
צדיקים אי (אית להו) [אכלי] חרי עלמי מי סני להו [מי
שכאוי הוא להם] כלו' כלום רע להם ללדיקים שאוכלין שני
עולמות שיש להם טובה נעה"ז ונעה"ב:

אלא אמר רבא אשרי צדיקים שמגיע אליהם בעה"ז
 כמעשה הטוב שהמקום עושה לרשעים בעה"ז
 ואוי להם לרשעים שמגיע אליהם בעה"ז כמעשה
 הרע המגיע לצדיקים בעה"ז. רב פפא ורב הונא
 בריה דרב יהושע אתו לקמיה דרבא אמר להו
 אוקמיחון מסכתא פלן ומסכתא פלן אמרו לי' אין
 איעתריתו פורתא אמרו ליה אין דזבנינן קטינא
 דארעא קרא עליהו אשריהם צדיקים שמגיע
 אליהם כמעשה הרשעים שבעה"ז בעה"ז. [אמר
 רבה בר בר חנה] א"ר יוחנן מ"ד *כי ישרים
 דרכי ה' וגו' משל למה"ד לשני בני אדם שצלו
 את פסחיהם וכו' *:

הושע יד
 כו"ר ד' כנ
 חאמר ג
 פ"ט כל

אלא אמר רבא אשריהם הצדיקים שמגיע אליהם כמעשה
 הרשעים שנעה"ז (נעה"ז כדמשמע) [כדכתיב ומשלם לשוכאיו] שיש
 להם טובות נעה"ז אוי להם לרשעים שמגיע אליהם נעה"ז כמעשה
 הלדיקי' דמשמע שנאים עליהם לרות כמו שנאים על הלדיקים
 נעה"ז דהקנ"ה מביא יסורים על הלדיקים נעה"ז כדי לגבות
 קונם נעה"ז כדי שיהא שכון טוב ושלם לעה"ז והרשעים שנאים
 עליהם יסורים נעה"ז אוי להם שאין להם מנוחה לא נעה"ז
 ולא נעה"ז: אוקמיחון מסכת פלוני כלו' (למדתם) [יש לכם
 מסכת סדורה נפיכס] מסכת' פלוני ופלוני: איעתריתו
 פורתא יש לכם עושר כדי שלא תהיו לריכין לטרוח אחר מזונות
 ותוכלו לעסוק בתורה תדיר: אמרו [ליה] אין מאוס דזבנינן כל
 קד וקד קטינא דארעא ומתזכינן מינה [ברווחא]: קרי עליהו
 אשריהם הצדיקים שמגיע אליהם וכו' מאוס דאכליתרי עלמי:

חניא *ויקח משה את שמן המשחה [וימשח את ז
 המשכן ואת כל אשר בו] ר' יהודה אומר יא
 שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה ניסים ע"כ
 נעשו בו מתחלתו ועד סופו תחלתו לא היו אלא י"ב ויקח ח
 לוגין ראה כמה יורה בולעת וכמה עיקרין בולעין
 וכמה האור שורף וכו' נמשח המשכן וכל כליו ואהרן
 ובניו כל ז' ימי המלואים וכו' נמשחו כהנים גדולים
 ומלכים ואפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה:
 אין מושחין מלך בן מלך ואם תאמר מפני מה ח
 נמשח שלמה מפני מחלוקתו של אדוניה ש
 ואת יהואש מפני עתליה ואת יהואחז מפני יהויקים
 אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים ואותו שמן
 קיים לעתיד לבא שנא' *שמן משחת קדש יהיה שזוח ל
 זה לי לדורותיכם זה בגימטריא תריסר לוגי הו'.
 אמר מר אין מושחין מלך בן מלך מנ"ל א"ר
 אחא בר יעקב דאמר קרא *למען יאריך ימים דברים יו
 על ממלכתו הוא ובניו (כל הימים) [בקרב ישראל
 (אלא י"ב לוגין דכתיב שמן זית הין והיינו י"ב לוג וכעשה בו כסאיכוונדס"י
 שהספיק עד שנמשק בו משכן וכל כליו: וכו' נמשחו כהנים בגו'
 גדולים מימות משה רבינו ועד יאשיה שגכז דאי לאו הכי לא
 מקרי כהן גדול דכתיב והכהן הגדול מאסיו אשר יולק על ראשו
 שמן: ומלכים שעמדו ראשון כגון שאול ודוד):
 [מפני מחלוקתו דהיכי דאיכא מחלוקת בעי משיחה: ממלכתו
 הוא ובניו בקרב ישראל משמע ירושה הוא להם כאדם

יויות
 בעה"ז
 בעה"ז
 במעשה
 הונא
 מר להו
 לוי אין
 קטינות
 שמגיע
 [אמר
 שרים
 שצלו
 כמעשה
 [חיו] שיש
 כמעשה
 הלדיקים
 לגנות
 שבאים
 בעה"ז
 יש לכם
 עתריהו
 מזכות
 בכיכן כל
 עליוהו
 יעלמי:

ירושה היא לכם] (ואלו) [ואפילו] כהן גדול בן
 ויקראי כהן גדול טעון משיחה דכתיב *והכהן המשיח
 תחתיו מבניו לימא קרא והכהן תחתיו מבניו מאי
 המשיח קמ"ל דבניו נמי אי הוי משיח הוי כהן
 גדול ואי לא לא הוי כהן גדול. תנא אף יהוא
 בן נמשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של
 יורם בן אחאב ותיפוק ליה דמלך ראשון הוא
 חסורי מחסרא והכי קתני מלכי בית דוד משוחין
 מלכי בית ישראל אין משוחין מנ"ל דאמר קרא
 ט"ז ט"ו *קום משחהו כי זה הוא זה טעון משיחה ואין
 אחר טעון משיחה (ואמר) [אמר] מר אף יהוא
 לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם ומשום
 מחלוקתו של יורם נמעול בשמן המשחה כדאמר
 וסכי מוכתר ב פפא באפרסמונא דכיא ה"נ באפרסמונא דכיא.
 ואת יהואחו מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו
 שתי שני' ומו קשיש מיניה והכתי' *ובני יאשיהו
 הבכור יוחנן והשני יהויקים והג' צדקיה והד'
 (הוא) שלום וא"ר יוחנן הוא יהואחו הוא יוחנן
 הוא שלום הוא צדקיה אלמא יהואחו קשיש אלא
 שמוריש ירושה לבניו: טעון משיחה ואי לא משוק בשמן לא הוה
 כ"ג]: דמלך ראשון הוא מעשפתו דאינו מלך בן מלך: זה
 דמלכי בית דוד טעון משיחה: ואין אחר דאינו ממלכות בית
 דוד טעון משיחה: ומשום מחלוקתו של יורם נמעול בשמן
 המשחה דאמרינן לעיל מלכי ישראל (אין טעונין משיחה) [אין
 מושקין ממנו]: באפרסמון דכיא ולא בשמן המשחה:

וסכי מוכתר ב
 פפא באפרסמונא
 דכיא ה"נ באפרסמונא
 דכיא

כהן משיח פרק שלישי הוריות פג

לעולם יהויקים קשיש ומאי בכור בכור למלכות
ומי מלכו ווטרי קמי רברבי והכתיב *והממלכה ד"ה נ כא
נתן ליהורם כי הוא הבכור יהורם ממלא מקום
אבותיו הוה [יהויקים לאו ממלא מקום אבותיו
הוה] אמר מר הוא שלום הוא צדקיה כו' והא חד חד
חשיב להורכתו השלישי והרביעי מאי שלישי שלישי
לבנים ומאי רביעי רביעי למלכות דמעיקרא מלך
יהואחו והדר יהויקים והדר יהויכין ולבסוף צדקיה.
ת"ר הוא שלום הוא צדקיה למה נקרא שמו שלום
שהיה מושלם במעשיו ד"א ששלמה מלכות בית דוד
בחיוו ומה שמו מתניה שמו דכתיב * (וימלך) [וימלך מ"נ כו
מלך בכל את] מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקי'
ואמר לו יה יצדיק עליך את הדין אם תמרוד
בי וכתיב * וגם במלך נבוכדנצר מרד אשר ד"ה נ לו
השביעו באלהים:

ומי הוה שמן המשחה והתניא משנגנו הארון ט
נגנו (עמו) צנצנת המן וצלוחית של שמן יב
המשחה וכו' ומי גנוו יאשיהו וכו' א"ר פפא ס' סוילאו
באפרסמונא דכיא :
לו דף כב חסמד

ומאי בכור דקרי לי' הנכור יוסקן: בכור למלכו' שמלך ראשון: חב
יהורם ממלא מקום אבותיו היה מקודס ולנסוף הקמין:
מושלם במעשיו ללדיק גמור היה בכל מעשיו: ואמר לו
נבוכדנצר יה ילדיק עליך את הדין אם תמרוד בי:
[ומי הוה שמן המשחה נימי יהואקן דקתכי ויהואקן כמשק מפכי
יהויקים: באפרסמונא דכיא משקו את יהואקן]:

ט"ז ת"ר כיצד מושחין המלכים כמין נזר ואת הכהנים
כמין כי מאי כמין כי א"ר מנשיא בר גדא
כמין כף יוני תני חדא בתחילה יוצקין שמן על
ראשו ואח"כ נותנין שמן בין ריסי עיניו ותניא
אחריתי בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו
ואח"כ יוצקין שמן על ראשו: [תנאי הוא א"ד
משיחה עדיפא וא"ד יציקה עדיפא:]

י ת"ר *כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וקן
אהרן אמרו כמין שתי טיפי מרגליות היו
ט"ז תלמי קלג תלויות בזקנו של אהרן אמר רב פפא תנא כשהוא
מספר עולות ויושבות [לו] בעיקר זקנו ועל דבר
זה היה משה דואג אמר שמא ח"ו מעלתי בשמן
המשחה יצתה בת קול ואמרה (לו) [כשמן הטוב גו']
כטל חרמון מה טל (זה) [חרמון] אין בו מעילה אף
שמן שבוקן אהרן אין בו מעילה ועדין אהרן דואג שמא
ע' כגו' הוא לא מעל (לפי שלא נהנה) אני מעלתי שנהנתי
ט"ז תלמי קלג יצתה בת קול ואמרה *הנה מה טוב ומה נעים שבת
אחים גסיחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת:
יא ת"ר אין מושחין את המלכים אלא על המעין
ט"ז כדי שתמשך מלכותן שני *ויאמר המלך להם
ח"א א

כמין כף יוני שמתקיל למשוק נאלצנו בין ריסי עיניו ומוסך
אלצנו על הראש והולך עד שמגיע לעורף ככף יוכי:
כמין ב' טיפי מרגליות של שמן תלויו' בזקנו כשהוא מספר עם
אחרים עולות ויושבות בעיקר זקנו כדי שלא יפלו:

כהן משיח פרק שלישי הוריות פר

קחו עמכם (מעבדו) [את עבדו] אדוניכ' [וגו']
והורדתם אותו אל גיחון א"ר אמי האי מאן דבעי
למידע אי מסיק ליה שתא אי לא ליחלי שרגא
בהדי עשרה יומי דבין ריש שתא ליומי דכפורי
בביחא דלא נשיב זיקא בגויה אי משיך נהורי
לידע דמסיק ליה שתא. מאן דבעי למיעבד עסקא
ובעי למידע (עסקיה) אי מצלח אי לא לירבי
חרנגולא אי שמין ושפיר לידע דמצלח עסקיה.
האי מאן דמפיק לאורחא ובעי לידע אי הדר

לביחא אי לא ניקום בביתא *דחברא אי חוי בכואה
דכואה נידע דהדר (*ואי לא חוי בכואה דכואה
נידע דלא הדר לביתיה) ולא מלתא היא דלמא
חלשא דעתיה ומיתרע מזליה אמר אבוי השתא
דאמרת סימנא מלתא היא לעולם יהא רגיל איניש

והורדתם אותו אל גיחון אלמא בעיא עשיקה על המעיין
(גיחון מעין קטן אלל ירושלים ולא זהו גיחון היולא
למחק זה גם בגו' אינו

מעדן) : ליחלי ידליק : אי משוך נהוריה שדולק כל זמן שהשמן
נמוכו : לירבי חרנגולא על שמיה דההוא עסקא : אי שמין
ושפיר (שהולכת) [שמעמכת] ומשנת : בביתא דחברא בית
קאוך : ולא מלתא היא דזמין דאע"ג דלית ליה כנואה
דכנואה הדר אתי (ולא) [ואפילו הכי לא] ליעבוד הכי דזמין
דכי קזי דלית ליה כנואה דכנואה קלשה דעתיה ומיתרע מזליה
ולא הדר אתי משום דמיתרע מזלי' דאי לא הוה עבד הכי לא
הוה מיתרע מזלי' והדר אתי הלכך לא ליעבוד :

ת
הנים
גדא
על
תניא
עיניו
א"ד
וקן
היו
שהוא
דבר
בשמן
ב' גו'
ה אף
שמא
הנתי
שבת
עלת:
מעין
להם
ומושך
ר עס

(למיהויו) [למיכל] ברישא דשתא קרא רוביא כרתי
 סילקי ותמרי אמר להו רב משרשיא לבריה כי
 בעיתו מיעל ומיגמרי קמי דרבייכו גרסו מתני'
 [ועלו] קמי דרבייכו כי יתביתו קמיה חזיתו לפומיה
 דכתיב *והיו עיניך רואות את מוריד וכי גרסיתו
 גרסו על נהרא כי היכי דמשכן מיא משכן
 שמעתתייכו. אקיקלא דמתא מחסיא תיבו ולא תיבו
 על אפרני דפומבדית'. טב גילדנ' סריא דמתא
 מחסיא למיכל מכותחא דרמי כיפי. *דמה קרני
 בה' רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו
 בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך
 לא נמשכה מלכותן* :

ישעיה ל
 ש"א נ
 [ע"ד רש"י]
 כמגילה
 וואור כ

קרא רוביא כרתי וסילקא ותמרי דהכי גדלי לעגל טפי מאאר
 ירק. קרא דלעת. רוביא תלתן : גרסו מתניתין מעיקרא כי
 היכי דתהוי מרגלא [מילתא] פומייכו ותהוי ידעין למשאל ליה :
 ממשכן שמעתתייכו [דלא ליפסוק מפומייכו] כמעין זה שמושך
 והולך : במתא מחסיא היו ת"ק ראוי' להורא' ותרבות יפה הי'
 להס אנל בפומבדיתא לא הי' להס תרבות יפה כל כך ואמר להו
 מוטב לכם לדור באשפ' דמתא מקסיא מלדור באפדכי דפומבדיתא :
 טב גילדנא סריא מוטב לאכול דג קטן מוסרק כדאמרינן בפ"ק
 דמ"ק האי כוורא דסמיך למסרקו מעלי : מכותחא דרמי
 כיפי אפילו מכותק משונק וקזק שמענר את האבן כשאוסכין
 ממנו על האבן אעפ"כ לא תאכל ממנו כדאמרינן בע"ס ג'
 דברים נאמרו נכותק מטמטס את הלז וכו' . [כיפי סלעים

כהן משיח פרק שלישי הוריות פה

משנה כל החדיר מחברו הוא קודם את חברו יב
וכל המקודש מחברו קודם את חברו פה ע"ג
המשיח ופר העדה [עומדים] פר המשיח קודם
לפר העדה בכל מעשיו *האיש קודם לאשה
להחיות ולהשיב אבידה האש' קודמת לאיש
לכסותה ולהוציאה מבית השבי ובזמן ששניהם
עומדין על הקלקלה האיש קודם לאשה . כהן
קודם ללווי ולזוי קודם לישראל וישראל קודם לממזר
ממזר קודם לנתין נתין קודם לגר גר קודם לעבד
משוחרר אימתי בזמן שכולם שוין אבל אם הממזר
תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר ת"ח
קודם לכ"ג ע"ה :

ת"ר הויה הוא ואביו ורבו בבית האסורים יג
כדמתרגמינן סלע כיסא אית דמפרשי מוטנ תאכל גילדנא
סריא שאין דמיהם יקרים מכותק שאוכלים אותו עשירים
וארים הדרי' ברמי כיפי כלו' במגדלים וקומות גדולות לפי
דמיהם יקרים :

כל החדיר מחברו כגון תמידין ומוספין תמידין קודמין למוספין אינו
מוספי שנת קודם למוספי ר"ק ומוספי ר"ק קודמין למוספי כדש"י
י"ט של ר"ה וכו'. תדיר ואינו תדיר קודם : וכל המקודש כגון
מחברו דס קטאת קודם לדס העולה עפני שהוא מרלה :
ובזמן ששניהם עומדים על הקלקלה האיש למשכנ זכור
והאשה לזכות האיש קודם להאשה ואפי' היא אשת איש ואפי'
היא כערה מאורסה דקמיה דאיש נפיט מאשה :

ות
כרתי
יה כי
מתני'
פומיה
רסיתו
משכן
חיבו
מתא
קרני
משחו
בפך
י מאשר
קרא כי
ל ליה :
שמושך
יפה הי'
מר להו
בדיתא :
ן כס"ק
דרמי
שוסכין
ע"ס ג'
סלעים

כהן משיח פרק שלישי הוריות

הוא קודם לרבו ורבו לאביו ואמו קודמת לכולן.
 חכם קוד' למלך חכם שמת אין לנו כיוצא בו
 מלך שמת כל ישראל ראוין למלכו' מלך קודם
 מ"א לכהן גדול שנא *ויאמר להם קחו עמכם
 (מעבריו) [את עבריו] אדוניכם כהן גדול קודם
 שס לנביא שנ' * (וימשח אותם) [וימשחו אותן]
 צדוק [הכהן] ונתן הנביא הקדים כהן לנביא ואומר
 וכי' ג *שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיד גו'

(הוא קודם לרבו לפדות את עלמו דוקי אפיך עמך כתיב סייד
 קודמין לקיי אפיך ואנע"א סברא כל לגבי כפשיה עדיפא
 ליה דאי פריק כפשיה יכול למיעסק בתורה ובמלות ואי פריק
 לרבי' וקאי איהו צבית האסורים מאי מהכיל ליה זכותא דרביה:
 רבו קודם לאביו שאביו הכניסו לקיי העה"ז ורבו הכניסו לקיי
 העה"ז): ואמו קודמת לכולן דאית לה זילותא טפי: חכם
 קודם למלך שאין כל ישראל ראוין לקמה אבל מלך כל ישראל
 ראוין למלכות: מלך קודם לכ"ג שנא' ויאמר להם המלך
 וגו' מדקאמר ליה דוד לדוק הכהן דהוה כ"ג קמו עמכם
 מעבדי אדוכיכם וע"כ אנפשיה קאמר ש"מ דמלך אדוכיו של כהן
 חכאן עבד הוא: *ואומר שמע נא יהושע הכהן הגדול מאי ואומר
 וכ"ת דלמא שאכי לדוק דהוה מכהן באורים ותומים וה"ל כהן
 סוף אינו חרש"י
 וכניא ואמרו להכי עדיף מכניא כדכתיב ולפני אלעזר הכהן
 יעמוד ושאל לו במשפט האורים יהושע כניא היה ואפ"ה הוה
 לריך לאלעזר אבל כ"ג שאינו מכהן באורים ותומים לא עדיף
 מכניא ח"ל שמע נא יהושע הכהן הגדול ויהושע הכהן הגדול

כהן משיח פרק שלישי הוריות פו

שמא תאמר הדיוטות היו ת"ל *כי אנשי מופת וכר"ג
המה ואין מופת אלא נבואה שנא' *ונתן לך אות דנר"י יג
או מופת :

כהן קודם ללוי שנא' *ובני עמרם אהרן ומשה ^{שס}
ויבדל אהרן להקדישו קדש הקדשים לוי ד"ס ^א כג
קודם לישראל שנא' *בעת ההיא הכדיל ה' את דנר"י י
שבט הלוי וגו' ישראל קודם לממזר שזה מיוחס

בבית שני הוה דהא בנבואת זכריה כתיב וזכריה בבית שני היה
דכתיב בעזרא התכני קגי כביאה וזכריה בר עדו כביאה וכתיב
בנבואת קגי בשנת שתיים לדריוש המלך ויכער ה' את רוק זרובבל
בן שאלתיאל ואת רוק יהושע בן יהולדק הכהן הגדול וגו' ויבאו
ויעשו מלאכה וגו' ובבית שני לא הוה ביה אורים ותומים דכתיב
בעזרא עד עמוד כהן לאורים ותומים ואפ"ה הקדים כ"ג
לכניאים דכתיב אתה ורעיך : שמא תאמר הדיוטות היו ת"ל
כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא נבואה כלומר אין
נקראים אנשי מופת אלא אנשי נבואה שנעשה מופת על ידן שכי'
כי יקום בקרבך כביא וגו' וכתן אליך אות או מופת וכי תימא
דלמא יהושע כ"ג כמי כביא היה דהא קא משתעי מלאך בהדיה
דכתיב ויעד מלאך ה' ביהושע לאמר שמע כא יהושע וגו' לא ס"ד
דהא זכריה הוא דקא קזי לה לכולא מלתא ורקמכא הוא דאקזי
ליה הכי במראה הנבואה להודיע גדולתו של יהושע בן יהולדק
הכ"ג תדע ברישיה דעכיכא כתיב ויראני את יהושע הכהן הגדול
עומד לפני מלאך ה' וגו' :

דכתיב ויבדל אהרן אלמא כהן עדיף מלוי :

וזה אינו מיוחס ממזר קודם לנתין זה בא מטפה כשרה וזה בא מטפה פסולה נתין קודם לגר זה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה גר קודם לעבד משוחרר זה היה בכלל ארור וזה לא היה בכלל ארור :

יד פיסקא אימתי בזמן שכולם שוין וכו'. מנא הני מילי א"ר אחא בר חנינא דאמר קרא ^{סס} *יקרה היא מפנינים יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים. תניא רשב"י אומר בדין הוא שיקדי' עבד משוחרר לגר שזה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה. (גר קודם לעבד מאי טעמא זה) [אלא שזה] היה בכלל ארור וזה לא היה בכלל ארור. שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן צדוק מפני מה הכל רצין לישא גיורת ואין רצין לישא משוחררת אמר להם שזו היתה בכלל ארור וזו לא היתה בכלל ארור. ד"א זו היתה בחזקת שימור וזו לא היתה בחזקת שימור :

[בכלל ארור ככען. לא עלא נח קללה לככען גדולה מזה שיהא עבד לאחיו מכאן שכל עבד הרי הוא בכלל ארור] : בכלל שימור גיורת כיון דאיגיירא איגלאי מלתא למפרע דמעיקרא הוה דעתה לאיגיירי והוה מכטרא כפשה אבל שפסא לא היתה בחזקת שימור דלא הוה ידעא דמשקרין לה דלאו נדידה קיימא לאשתקרוי ואיכה משמרה עלמה ואיכא כמי לפרושי שהגיורת משתמרות עלמן ומתייראות להפקיר עלמן כדי שלא ילא עליה' שם רע כדי שיכשאו אותם מה שאין כן בשפסא :

כהן משיח פרק שלישי הוריות פו

שאלו תלמידיו את ר' אלעזר (בן צדוק) מפני טו
מה כלב מכיר את קונו וחתול אין מכיר שס

את קונו אמר להם ומה האוכל ממה שהעכבר
אוכל משכח (תלמודו) האוכל עכבר עצמו לא
כל שכן. שאלו תלמידיו את ר' אלעזר (בר צדוק)
מפני מדה הכל מושלין בעכבר אמר להם מפני
שסורו רע מאי היא רבא אמר אפילו גלימי גייסי
*רב פפא אמר אפילו שופינא דמרא גייסי. חמשה שס ע"נ
דברים משכחין את התלמוד האוכל ממה שאוכל
עכבר. וממה שאוכל ממנו חתול. והאוכל לב

הרמ"ה ו"ל. כלב חכיר את קונו בודאו דכתיב ולכל בני ישראל
לא יחדץ כלב לשונו. ואחטו להכי כתיב לכלב תשליכון אותו
ולא כתיב לחמול חפני שהכלב חכיר את קונו וחתול אין חכיר את
קונו וכ"ל לפדש והוא עיקר דהאי קונו דקאחריין לאו לשון בודאו
הוא אלא לשון בעליו כדכתיב ידע שור קוניה וחשב עם קוניה וכן דרך
שהכלב חכיר את בעליו והולך אחריו לכל מקום שהוא הולך ונחמדו
זה שאין כן נחמול. ע"כ פירוש הרמ"ה ו"ל. חכאן ואילך פירוש רש"י:
[מפני מדה הכל מושלין בעכברים כלומר מפני מה נתנה
מסלה יתירה לעכברים שנתדפין תדיר תדיר: אמר להם מפני
שסורן רע שיצר לבם רע הוא יותר מדאי. סורו שר שלהם
כדאמר בגר שסורו רע דהיינו יצר הרע ששר שלו רע הוא]:

(מפני שסורו רע כלומר מפני שסורן של עכברים רע לפיכך אינו
מושלים עליהם הקתולים): מאי היא היכי הוי סורן רע: חרש"י
אפילו גלימי דלאו בר מאכל ולית בהו הנאה גייסי (אוכלין
אותו) כושכין: שופינא ניתד של מרא דעץ היא גייס:

כהן משיח פרק שלישי הוריות

נעריק בהמה והרגיל כותים והשותה מים (שבשויורי) פירש
 [של שויורי] הרחיצה (ומטבל) [והרוחץ] רגליו חלשון
 זה על גב זה וי"א (זה) [אף] המניח כליו תחת שאור
 מראשותיו. חמשה דברים *יפים לתלמוד האוכל גי' גמ'
 פת (חטים) [פחמין] ואין צריך לומר (חטים) חשיניס
 [פחמין] עצמן. והאוכל ביצה מגולגלת בלא מלח. חת
 והרגיל ביון ובבשמי' והרגיל בשמן זית והשותה סלימוד
 מים (שבשויורי) [של שויורי] עיסה וי"א אף
 המטבל אצבעותיו במלח ואוכל. והרגיל ביון
 ובבשמי' דאמ' (רבה) [רבא] חמר' וריחני פקחין
 הרגיל בשמן זית דא"ר יוחנן כשם שהזית משכח
 תלמוד של שבעים שנה כך שמן זית מחזיר
 תלמוד של שבעים שנה. המטבל אצבעותיו במלח
 אמר ריש לקיש באחד. כתנאי ר' יהודה אומר אחד
 ולא שנים ר' יוסי אומר שנים ולא שלשה וסמניך
 המניח כליו מלבושיו: האוכל פת (חטים) [פחמין] וכל שכן
 (חטים) [פחמין] עצמן כקדא קשינ להו. [פת פחמין] פת
 שאפוי על גבי גקלים]: שויורי העיסה שנשתייר מלישה: משכח
 תלמוד של ע' שנה השגור בפיו אפילו שנעים שנה: מחזיר
 תלמודו של ע' שנה שנשכח ממנו כנר (עצרו) שנעים שנה:
 וסימניך לגרסא שלא תטעה שאס לא תדע אס אקד אומר אקד
 ולא שנים ואקד אומר שנים ולא שלשה או שאקד אומר שנים
 ולא שלשה ואקד אומר ג' ולא ד' יהא סימניך קמילה כלומר
 בסוף הקמילה ונשתיירו מאותן ד' אלכעות שעומדים כסדרן

קמי
 חת
 והע
 והא
 ריה
 עכר
 בש
 והש
 והס
 ת"
 לכד
 ומלד
 מכא
 ואקד
 אלכ
 אות
 שכן
 רוח
 ומרי
 לים
 על
 כל

כהן משיח פרק שלישי הוריות פח

קמיצה. עשרה דברים קשים לתלמוד העובר
תחת אפסר גמל וכל שכן תחת גמל עצמו
והעובר בין שני גמלים. והעובר בין שתי נשים
והאשה העוברת בין שני אנשים. והעובר תחת
ריח רע של נבלה. והעובר תחת הגשר שלא
עברו תחתיו מים ארבעים יום והאוכל פת שלא
בשל כל צרכו. והאוכל בשר מזוהמא לסטרון
והשותה מאמת המים העוברת בכירת הקברות.
והמסתכל בפני המת. וי"א אף הקורא כתב שעל
גבי הקבר:

ת"ר כשהנשיא נכנס כל העם עומדים לפניו טו
ואינם יושבים עד שיאמר שבו כשאב"ד טז

לכד מהגודל שכי אלצעות זקופין מלד אקד שהם אלצע ואמה
ומלד זה של קמיצה לא כשתייר אלא זרת דהיינו שכי אלצעות
מכאן וא' מכאן וכן תהא זכור שאקד מהם אומר אקד ולא שנים
ואקד אומר שנים ולא שלש אגודל לא קא קשיב הכא עם שאר
אלצעו' משום דלא קאי נסדר אלצעות: קשה לתלמוד העושה
אותן יהא קשה לשמוע: העובר תחת אפסר גמל וכל
שכן תחת גמל [עצמו] כקדא קשיבא להו: העובר תחת
ריח רע של נבלה כלומר המהלך ומריק ריח נבלה דכל המהלך
ומריק הוי עובר תחת אותו הריק שהריק הולך ועולה: זוהמא
ליסטרון אותו כף שנוקשין את הקדרה קרי ליה זוהמא ליסטרון
על שם שמעברת הזוהמא ללדדין. על שכי לדיו תרגום על
תרין סטרוהי:

כל העם עומדים כל הזרות כלם אפילו הם מאה:

נכנס עושין לו ב' שורות אחד מכאן ואחד מכאן
ואין יושבים עד שישב במקומו כשחכם נכנס
אחד עומד ואח' יושב [עד שישב] במקומו בני
ה"ה וה"ה בזמן שרבי' צריכו' להם מפסיעין על
ראשי העם (אע"פ שגנאי הוא לת"ח שיכנס
באחרוני') יצא לצורך נכנס ויושב במקומו בני
ה"ה שממונין אביהם פרנסים על הצבור בזמן
שיש בהם דעת (ללמוד) [לשמוע] נכנסים ויושבים
בפני אביהם ואחוריהם כלפי העם אין בהם דעת
לשמוע נכנסין ויושבים (אחוריו) [לפני] אביהם
ופניהם כלפי העם ר' אלעזר בר צדוק אומר אף
בבית המשחה עושין אותם סניפין. אמר ר' יצא
לצורך נכנס ויושב במקומו אמר רב פפא לר'
אמרן אלא לקטנים אבל לגדולים לא הוה ליה
למיבדק נפשיה מעיקרא דאמר רב יהודה אמר
רב לעולם ילמד אדם עצמו להשכים ולהעריב
לעשות צרכיו כדי שלא יתרחק והאידנא (דנפישו
חוליו) [דחלשא עלמא] אפילו גדולים נמי ר'
אלעזר בר צדוק אומר אף בבתי המשחאות עושין
עושין לו שתי שורות בלבד: עושין אותם [לכני קמי' שממונין
אניה' פרנסים על הצבור:] סניפין שמוטיבין אותן כנגד הזקני':
אלא לקטנים דאכוס הוא: אבל יצא לגדולים אינו נכנס
ויושב מאוס דפושע הוא דהוה ליה למיבדק נפשיה: כדי שלא
יתרחק דהיולא לפנות ביום לריך שיתרחק מן הדרך כדי שלא

אינו נגזר

כ
אחת
א"ר
מאי
שמ
כי
עלמ
דליו
התי
כי
גמל
שמ
ואת
[כל
גל]
מי*
למ
יהו
נש*
רש
נת

כהן משיח פרק שלישי הוריות פט

אותן סניפין אמר רבא כתיב אביהם ובפני אביהם מפני כבוד אביהם:

א"ר יוחנן בימי רבן שמעון בן גמליאל נשנית זו משנה זו ר' שמעון בן גמליאל נשיא ר' שמעון מאיר חכם ר' נתן אב בית דין כי הוה עייל ר' שמעון בן גמליאל הוה קיימי כולי עלמא מקמיה כי הוה עיילי ר' מאיר ור' נתן הוה קיימי כולי עלמא מקמיהו. א"ר שמעון בן גמליאל *בעינא גי' הגוה' דליהוי הכירא בין דילי לדילהום תקין הא מתניתין לא בעו ליהוי הכירא ליהוי הכירא. כי אתו חזו דלא קמו מקמיהו *כדר' שמעון בן גמליאל אמרו מאי האי אמרי להו הכי תקון ר' שמעון בן גמליאל א"ל ר' מאיר לר' נתן אנא חכם ואת אב"ד נתקין מלתא (כל דלין א"ל ר' נתן) [כלדידן] מאי נעביד ליה נימא ליה (חני לן) [גלי] עוקצין דלא גמיר וכי לא ידע נימא ליה *מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהלתו למי נאת למלל גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלותיו

יהו אקריס רואיס אותו: מפני כבוד אביהם הוא דהויין סניפין *וכאן לזקנים כסניף זה שעושין לקורה גדולה: *נשנית משנה זו אמתכיתין דלעיל קאי דקתני כשהנשיא נכנס וכו' וקאמר משוי' קילוק בין נשיא לאב בית דין וקכס: איכו רשב"ג היה נשיא ר' מאיר היה חכם ור' נתן אב בית דין וכו': רק פירוש נתקין מלתא כל דלין כלומר כועץ עלה וכתקן דבר כנגד זאת: וולוקט ומהפרטי'

כהן משיח פרק שלישי הוריות

ונעבריה וזהו את נשיא ואנא אב"ד שמעינהו
 ר' יעקב בן קורשאי אמר דלמא ח"ו אתא לידי
 כסופא אזיל ויתוב אחורי עיליתיה דרשב"ג גרם
 ותנא גרם ותנא אמר מאי האי דלמא חס ושלום
 איכא מידי בי מדרשא יהיב דעתיה עיין בה וגרסה
 למחר אמרו ליה ניתני מר בעוקצין פתח ותני
 בתר דאוקי א"ל אי לאו גמירנא כסיפתון פקוד
 ואפקינהו מבי מדרשא הוה כתבי קשייתא בפתק'
 ושדו [התם] דהוה מפרק הוה מפרק דלא הוה
 מפרק כתבי פירוקא ושדו אמר להו ר' יוסי תורה
 מבחוץ ואנו מבפנים אמר להו רשב"ג ניעלינהו

ומיד תהוי את נשיא רבי מאיר הוא דקאמר ליה לר'
 נתן תהוי את נשיא ואכא אז צית דין: שמעינהו רבי
 יעקב בן קורשאי וכו' אזיל ההוא ליליא יתיב אחורי עיליתיה
 דרשב"ג גרם צמסכת עוקלין גרם ותני כי היכי דכשמעיה רשב"ג
 וכיתיב דעתיה ונגמריה ולא תהוי ליה כיסופא: שמעיה רשב"ג
 ואמר דלמא ח"ו איכא מידי במדרשא לפי שהרגיש בעלמו
 שלא היה יודע' וידע שקצנו עליו מקצנה רעה צבית המדרש כדי
 לסלקו והבין שלא עשה ר' יעקב בן קורשאי כן אלא כדי שיהיב
 רשב"ג דעתיה ולגמרה כדי שלא יבא לידי ציון: יהב דעתיה עיין
 בה וגרסה למחר וכו': קשייתא בפתקא היו כותבין קושיות
 באגרות ומשליכין אותם צבית המדרש כדי לסלקו ומאן דלא הוה
 מפרקי צבי מדרשא כתבי אינהו פירוקא ושדו צבי מדרשא כדי
 להראות את קצמתם: תורה מבחוץ וכו' או הם יכנסו לבית

כהן משיח פרק שלישי הוריות צ

מיהו ליקנסיהו דלא לימרו שמעתתא משמיהו
 אסיקו ליה לר' מאיר אחרים ולר' נתן יש אומרים
 אחוי להו בחלמייהו זילו פייסוה (לרבן גמליאל)
 [לרשב"ג] ר' נתן אולר' מאיר לא אול אמ' דכרי חלומי'
 לא מעלין ולא מורידין כי אול ר' נתן א"ל רשב"ג
 נהי דאהני לך קומרא דאבוך למיהוי אב בית
 דין למיהוי נשיא מי אהני. מתני ליה רבי לר"ש
 (ברבי) [כריה] אחרים אומרים אלו היה תמורה
 *לא היה קרב א"ל מי הם הללו שמימיהם אנו יד
 שותים ושמותם אין אנו מזכירין א"ל בני אדם
 שבקשו לעקור כבודך וכבוד בית אביך א"ל *גם קהלת ט
 אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אכדה א"ל
 *האויב תמו חרבות לנצה א"ל הני מילי היבא תליס ט
 דאהני מעשייהו רבנן לא אהנו מעשייהו הדר
 אתנייהו אמרו משום ר' מאיר אלו היה תמורה
 המדרש או אנו כלל אליהם וכשנ עמהם: קומרא אכנט מוהב
 שהיה קגור במתני אביך שהיה אב בית דין כלו' נהי דאהניא לך
 קשיבותי דאביך דהוה אב ב"ד לשוייך אב ב"ד לשוייך כשיא מי
 אהני לך דקא בעית למיהוי כשיא: מתני ליה רבי לר' שמעון
 אחרים אומרים והיינו ר' מאיר והוי מתני לה כתקמתא דרשב"ג
 אבנה א"ל ר' שמעון ברבי מי הן הללו וכו': גם אהבתם גם
 שנאתם וגו' כלומר כבר מתו ומה מקום לאינה זו ומכאן ואילך
 יפה לזכרן בשמותם: האויב תמו חרבות לנצה דמשמע שאע"פ
 (שמתו האויבי') שכבר [מתו] קרבות לכלק ואין יפה להזכירם כך

כהן משיח פרק שלישי הוריות

לא היה קרב אמר רבא ואפילו רבי דענותנא
הוה [תנא] אמרו משום ר' מאיר אמר ר' מאיר
(אומר) לא אמר:

יח א"ר יוחנן פליגי בה ר' שמעון בן גמליאל ורבנן
חד אמר סיני עדיף וחד אמר עוקר הרים
עדיף. רב יוסף סיני רבה עוקר הרים שלחו
לתמן סיני ועוקר הרים הי מנייהו עדיף שלחו
להו סיני עדיף דהכל צריכים למרי חטיא

שס
פיק
סדואה
חומר
קמו
וב"ש
כוהרש"א

פירש"י: אפילו רבי דעניו היה הכא לא כהיג עכותותא יתירה
דאמר אמרו משום ר"מ ולא רלה לומר בהדיא אמר ר"מ:

סיני עדיף מי שמענה וברייתא סדורות לו ככתיבתן מהר סיני:
ורבה עוקר הרים שהיה קריף ומסולפל בתור' הרבה ואמאי
קרי ליה עוקר הרים שהיה מפרק קושיות שהיו דומין כהרים
שאין אדם יכול לפרקן וכי אילטריך להו עלמא בנבל למנויי קד
מנייהו ברישא. שלחו לתמן לא"י: סיני ועוקר הרים הי
מנייהו עדיף שלחו מתם סיני עדיף דהכל צריכין למרי
חטיא דכולי עלמא צריכי ליה אפילו עתירי סלעין ודיכרין
דמאי מהכו ליה למרי זוזי אי לא משכך קטי למזבן בגייהו. אבל
מרי קטי לא צריך לכ"ע כולי האי דא"כ לית ליה זוזי למזבן בהו
שאר מילי דצריכי ליה מאקר דאית ליה קטי יכול למקיה בגייהו.
ועוקר הרים דמי לעתיר סלעין דלית ליה (פריטי) [קטי] דאי משכך
מאן דמזבן ליה קטי בזוזיה מהכו ליה זוזיה ואי לא לא מהכי ליה ולא
מידי ואף הכא כמי הוה עוקר הרים דהוי מסולפל ומקודד דאי
משכך מאן דתני ליה מתכיתא ושעעתתא מהכו ליה קדודי

כהן משיח פרק שלישי הוריות צא

ואפ"ה לא קביל עליה רב יוסף. מלך רבה עשרין
ותרתין שנין והדר מלך רב יוסף כולהו שני דמלך
רבה רב יוסף אפוי' אומנא לביתו לא קרא. אבוי
(ורבא) [ורבה] ור' זירא ורבה בר (רב) מתנדה
הוו יתבי והוו צריכי לרישא אמרו כל דאמר
מלתא ולא מפריך ליהווי רישא כולהו איפרוך
ופלפוליה דיכול למידק מנייהו אגב פלפוליה כמה מילי דלא יכלי
שאר איכשי למידק ואי לא משכח מאן דתכי ליה מתכיתא ומהדר
קמיה שמעתתא מאי מהני ליה פלפולא ונפ' מי שמת קרי ליה
לבעל פלפול עתיר סלעין וקרי לבעל שמועות עתיר משק ומסיק
נה התם הכל לריכין למרי קטיא: אפ"ה לא קביל עליה רב יוסף
כלו' אע"ג דהוה רב יוסף סיכי ושלמו מתם סיכי עדיף לא קנליה
רב יוסף למהווי רישא משום יקריה דרבה: מלך עשרין וותרתין
שנין עד דנח כפשיה והדר מלך רב יוסף מאן דהווי רישא נמתבתא
קרי מלכותא: כולהו שני דמלך רבה אפוי' אומנא כלומר
כיון שהשפיל רב יוסף את עצמו ולא רצה לכהוג שררה בפני רבה
הגינה זכות ענותותו עליו ועל אנשי ביתו שלא קלה אקד
מהם כל השנים אשר מלך רבה ואפילו אומנא להקיו דס לא
הולך לקרות בביתו: אבוי ורבא ור' זירא ורבה בר רב
מתנדה הוו יתבי בהדרוי והוו צריכי לרישא כלומר היו
לריכין למנות ראש עליהן לאותה שעה כדי שיטנה להם ויסדר
להם משכיות וברייתות והם יקשו לו והוא יתרץ ולפי שהיו כולם
קכמים גדולים וראויין להיות ראשים ולא היה אחד מהם כסוף
לקנרו ולא היה אפשר לאחד מהם למנות את השני כדי שלא

כהן משיח פרק שלישי הוריות

דאביו לא איפרוך חזייה (רבא) [רבה] לאביו
 דגבה רישא א"ל נחמני פתח ואימא איבעיא להו
 ר' זירא ורבה בר רב מתנה הי מנייהו עדיף ר'
 זירא חריף ומקשי רבה בר רב מתנא מתון
 ומסיק מאי תיקו:

יתקנא בו השלישי או הרביעי לפיכך אמרו כל מאן דאמר מלתא
 ולא מיפרכי ליהוי רישא אמרו כל קד מנייהו מלתא דכלהו איפריך:
 חזייה רבא לאביו דגבה רישיה כלו' ראה לו הרמת ראש
 ולהלל פנים מקמת דלא איפריכא מלתיה: א"ל נחמני פתח
 אימא דריש לן דמשמיא פסקי לך רבותא ופי' רביכו האי גאון ז"ל
 דאביו נקמני שמו ומיפרשא בכמה דוכתי בגמרא. ונקטו רבנן דבר
 אקוה דרבה בר נקמני הוה ותלמידו וכיון דהוה שמיה נקמני
 כשם אבוהי דרבה לא הוה קרי ליה בכל שעתא נקמני כשם אבוה
 אלא הוי קרי אביו בלשון ארמית כאדם שקורא אביו וסליק ליה
 וכיון שהיה מן האבות והגדולה קרויה רבנן הכי ע"כ דבריו ז"ל:
 איבעיא להו ר' זירא ורבה בר רב מתנה הי מנייהו עדיף
 והשתא מפרש מדה דכל קד מנייהו רבי זירא חריף ומקשי מתוך
 פלפולו היה יודע להקשות ולתרוץ מיהו לא הוה ידע לאסוקי
 שמעתא אליבא דהלכתא: רבה בר רב מתנה מתון ומסיק
 כלו' לא היה מפולפל וקריף כל כך להקשות ולתרוץ מיד אלא היה
 שוהה ומעיין בנחת יפה יפה עד דהוה סלקא ליה שמעתא אליב'
 דהלכתא: מאי הי מנייהו עדיף וסלקא בתיקו: